

TLM_Lausunto_TORNIO_Lukiokatu_Tornion Energia Oy_18032026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** Puolakka Hanna
arkeologi**KAUKOLÄMPÖLINJAN SANEERAUS, LUKIOKATU, TORNION ENERGIA OY**

Tornion Energia on tiedustellut 4.3.2026 Tornionlaakson museolta kaukolämpöputken saneerauksen yhteydessä huomioitavasta arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennettuun kulttuuriympäristöön ja arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä.

Tornion Energia suunnittelee ensi kesäksi 2026 kaukolämpöputken saneerausta Tornion Lukiokadulla. Saneeraukseen liittyvät kaivuutyöt on tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2026. Kaivettava osuus kulkee Lukiokadun yli, osoitteiden Lukiokatu 10 ja 11 lounaispuolelta (kuva 1).

Lausuntopyynnön mukaan kaivannon syvyys on 1,3 metriä ja leveys noin 2 metriä. Uuden runkoputken halkaisija on 550 mm. Vanhat vuonna 1980 tehdyt kaukolämpölinja, vesiputket sekä hulevesiviemäri sijoittuvat suunnitellun kaivannon toiselle puolelle. Kaivureitiltä on purettu Lukiokatu 11:n eteläpuolella sijaitsevalta kentältä öljylämpökeskus. Katurakenteen kerroksista ei ole tarkempaa tietoa.

Suunnitellun kaukolämpölinjan **Lukiokadun alla ja Lukiokadun luoteispuolella kulkeva osa** sijoittuu muinaismuistolain (295/63) rauhoittaman kiinteän muinaisjäännöksen, Tornion kaupungin vanhan keskustan kaupunkiarkeologisesti arvokkaalle alueelle (**Tornion vanha asemakaava-alue**, tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000007468). Kaupungin isoavihaa vanhemmat säilyneet kaupunkiarkeologiset kulttuurikerrokset ovat muinaismuistolain rauhoittamia. Nyt kyseessä oleva kaivanto sijoittuu vuoden 1697 karttaan asemoituna peltoalueelle, juuri kaupungin rajan ulkopuolelle. Lähin vuoden 1750 karttaan merkitty asuintontti sijaitsee lähellä, nyt kaivettavan linjan sivuaman tontin 851-1-12-7 länsipäässä. Kyseinen alue onkin aivan historiallisen kaupunkikeskustan ja nyt kaupunkiarkeologisen kohteen laidalla.

Perustuen vuoden 2021 arkeologisiin kaivauksiin Keskikadun alueella, kulttuurikerrokset saattavat tulla vastaan noin 100 cm syvyydessä. Vuoden 2024 valokuitukaivuun valvonnoissa Jääkärikadulla havaittiin, että säilyneet kulttuurikerrokset tulevat vastaan noin 70–75 cm syvyydessä. Nykyiset kaukolämpölinjan kaivuut voivat Lukiokadun luoteispuolella ylettää koskemattomiin arkeologisiin kerrostumiin, mikäli niitä ei ole kunnallistekniikkaa kaivettaessa korvattu täyttömaalla.

Tornion kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivityksen mukaan (Laura Ohenoja, 2024) koko suunniteltu kaivantoalue (katu) sijoittuu luokkaan 3) *Todennäköisesti tuhoutuneet alueet* (kuva 2). Luokkaan kuuluvat alueet, joiden kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti jo täysin tuhoutuneet tai kokonaisuudessaan arkeologisesti tutkitut. Maankäyttö kolmannen luokan alueilla ei vaadi arkeologisia tutkimuksia, **ellei töiden aikana tule vastaan tutkimusta ja dokumentointia vaativia rakenteita tai kerrostumia**. Tässä tapauksessa vaikuttaa eniten saneerattavan alueen sijainti aivan historiallisen kaupunkialueen reunamilla ja enimmäkseen sen ulkopuolella. Tämän vuoksi museo ei edellytä hankkeessa etukäteen arkeologista valvontaa tai tutkimuksia.

Jos kaivannossa kuitenkin havaitaan esimerkiksi puisia rakenteita tai tummia kulttuurikerroksia, joissa havaitaan esineiden kappaleita merkinä ihmisen toiminnasta, tulee soittaa viipymättä Tornionlaakson museon arkeologille. Museo haluaa muistuttaa, että Muinaismuistolain 14 §:n mukaisesti on huomioitava, mikäli maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologille. Lisäksi on varmistettava, että nämä tiedot siirtyvät kaikille alueella työskenteleville.

Niin ikään muinaismuistolain 16 §:n mukaisesti, jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine tai sellaisen katkelma, on kaivuu paikalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon arkeologiin. Kiinteä muinaisjäännös on automaattisesti lain suojaama ja muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n mukaisesti ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen tai muu kajoaminen kielletty. Tarvittaessa on haettava MLL 11 § mukaisesti kajoamislupaa Museovirastolta.

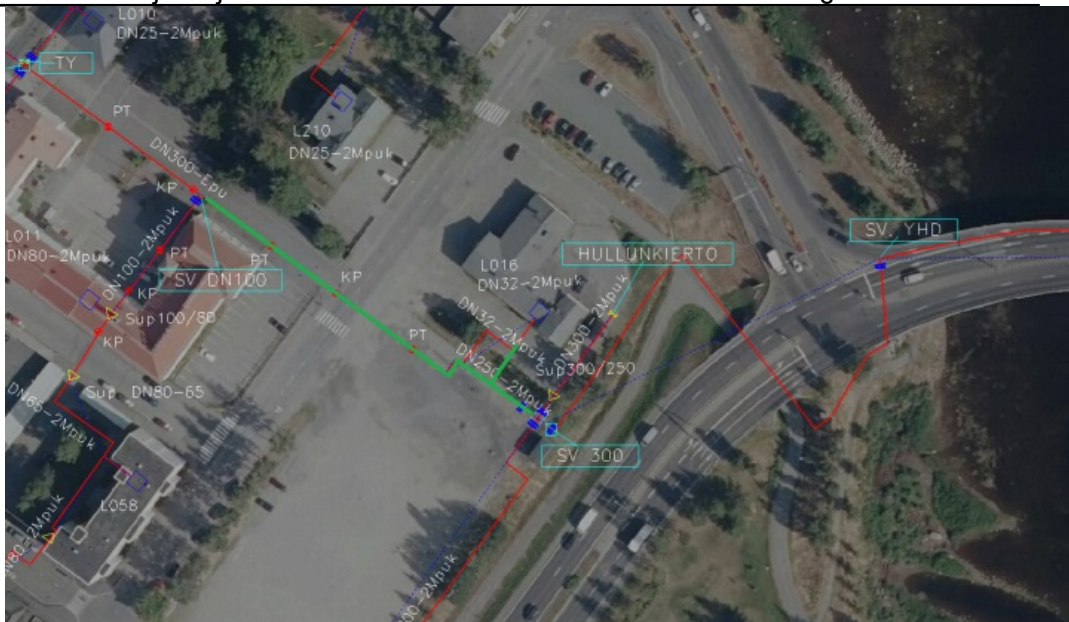
Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on arkeologi Hanna Puolakka (hanna.puolakka@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Tornionlaakson museon johtaja

18.03.2026

§ 20/2026

Kuva 1. Saneerauskaivannon 2026 sijoittuminen Lukiokadun lähistöllä.

Kuva 2. Lukiokadun katualue on luokiteltu 3. luokkaan (ei väriä).

Tornionlaakson museon johtaja

18.03.2026

§ 20/2026

Jakelu

Tornion Energia Oy, Antti-Eemeli Piippo
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto
Tornion kaupunki